XII. évfolyam. Csáktornya, 1895. október 20-án. 42. szám.

Szerkesztővel értekezni lehet mindennap 11 és 12 óra között. — A lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény **Margitai József** szerkesztő nevére küldendő.

Kiadóhivatal: Fischel Fülöp könyvkereskedése. Ide küldendők az előfizetési díjak nyiltterek és hirdetések.

Hirdetések jutányosan számittatnak.

MURAKÖZ

MAGYAR és HORVÁT NYELVEN MEGJELENŐ TÁRSADALMI, ISMERETTERJESZTŐ és SZÉPIRODALMI HETILAP.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.

A »Muraközi tiszti önsegélyző szövetkezet«, a »Csáktornyai takarékpénztár«, a »Muraközi takarékpénztár« sat. hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:
Egész évre . . . 4 frt
Fél évre . . . . 2 frt
Negyed évre . . . 1 frt
Egyes szám 10 kr.

Hirdetések még elfogadtatnak: Budapesten: Goldberger A. V. és Eckstein B. hird. irod. Bécsben: Schalek H., Dukes M., Oppelik A., Daube G. L. és társánál és Herndl. Brünben: Stern M.

Nyiltér petitsora 10 kr.

Királynapok Zágrábban.

E hó 14 és következő napjain szerencséltette a király Ő Felsége horvát testvéreinket Zágrábban magas látogatásával. — Reánk, akik a közvetlen és közeli szomszédság miatt mindennap érintkezünk horvát testvéreinkkel s alkalmunk van évtizedek óta naponként szemlélni a horvát viszonyok fejlődését és javulását: fölötte érdekesek és fontosak az ott hallott nyilatkozatok közül némelyek s az ünnepségek egyik, másik részlete.

Anélkül, hogy egyik, vagy másik irányban véleményünket nyilvánitanók a Zágrábban végbement ünnepségek és nyilatkozatok felől, csupán mint száraz tényt iktatjuk ide a következőket:

A király fogadására e hó 13-án a magyar kormány részéről Zágrábban megjelentek: Fejérváry, Dániel, Josipovich, Jósika és Festetich miniszterek, kiket Héderváry bán vezetése alatt számos notabilitás fogadott és Mosinszky polgármester üdvözölt. Dániel és Festetich miniszterek az érsekhez, Josipovich és Jósika vendéglőbe, Fejérváry Corvin tábornokhoz szállottak.

Ő Felsége 14-én délelőtt fél kilenczkor érkezett meg Gödöllőről. Kiséretében volt Bánffy miniszterelnök és a horvát bán.

Ősi szokás szerint megjelentek a király üdvözlésére a szomszéd vármegyék is, tehát a szomszéd magyar vármegyék és városok közül Zala Somogy, Baranya, Bács-Bodrog megyék és Ujvidék, Zombor, Szabadka, Baja városok. Ezt a szokást a horvát vármegyék is gyakorolták 1889-ben Ő Felségének Csáktornyán való tartózkodása alkalmával, midőn a bán és a főispánok vezetése alatt egy nagy horvát küldöttség jelent meg Zala-Ujváron.

Ő Felsége a vármegyék és városok küldöttjei részéről hangzott üdvözlő beszédekre a következőket válaszolta:

»Különös örömömre szolgál, hogy kedvelt magyar királyságom szomszédos vármegyéinek és városainak küldöttségei itt a testvérnemzet fővárosában üdvözletemre megjelentek. Örvendetes jelenségét látom ebben nemcsak személyem iránti hű ragaszkodásuknak, hanem egyszersmind annak is, hogy a Magyarország és Horvát-Szlavonországok közt századok óta fennálló, benső barátságos viszony változhatlan. Fogadják köszönetemet megjelenésükért és vigyék meg küldőiknek szivélyes üdvözletemet.«

A horvát megyék küldöttségi szónoka, Kovacsevics zágrábi főispán igy szólt:

»Feladatunk, hogy Szent István koronája országainak állami közösségét, mely nyolcz században megerősödött, ugy a horvát, mint a magyar nép előnyére őszintén ápoljuk, hogy a testvér magyar néppel a szent magyar koronának és fölkent viselőjének hatalmát és fényét gyarapitsuk.«

Mire Ő Felsége a következőket válaszolta:

»Kiváló megelégedéssel látom itt egybegyülve szeretett horvát és szlavon királyságaim vármegyéinek és az ezekbe bekebelezett városoknak képviselőit. — Huszonöt évvel ezelőtt ugyane helyről ama várakozásnak adtam kifejezést, hogy a magyar királyságom és horvát-szlavon és dalmát királyságom közt megállapitott államjogi kiegyezés horvát és szlavon királyságaim szellemi és anyagi javát elő fogja mozditani. A politikailag szervezett nép a reális viszonyokat okosan felfogva, a törvényes alapra helyezkedett és az eredmények, amint vártam is, nem maradtak el. A közigazgatás, az igazságszolgáltatás és a közoktatásügy amaz eszközök segélyével, melyeket a kiegyezési törvény az országnak rendelkezésére bocsát, a követelményeknek megfelelő módon reorganizáltattak és ezeken a munkatereken az ország javát előmozditó fokozott tevékenység észlelhető. A magyar szent korona összes országai állami közösségének elvén alapuló kiegyezési törvény, mint ezt a tapasztalat megmutatá, elegendő tért nyujt horvát és szlavon királyságaim nemzeti érdekeinek megóvására és előmozditására és minél jobban megbecsülik önök ezt a közösséget, annál jobban előmozditják saját érdekeiket.

A „Muraköz" tárczája.

Muraköz népe.*)

— Természeti alkata s jelleme. —

(Folytatás.)

Muraköz nemcsak népének természeti alkata, hanem jelleme tekintetében is egy ethnographiailag meglehetősen önálló s külön számba jöhető területet képez. A mai lakóhelye körül levő, nagyrészt rokon szláv, továbbá a magyar és német nép erkölcseiből s szokásaiból sokat átvéve s megtartva, lelkülete azok átalakító hatása alatt fejlett tovább, mindinkább veszitve őseredeti horvát jellegéből s mind jobban-jobban engedve az idegen befolyás hatásának. E hatás — természetesen Muraköz nem minden részében egyenlő, sőt még ugyanaz sem. — Azért más jellemü a hegyvidéki, más jellemü a sikvidéki s ez utóbbinál a Csáktornya körül lakó nép is külön árnyalatot képez. Alapvonásaikban azonban csak a két előbbi tér el egymástól élesebben.

A hegyvidéki lakosokon főkép a stájeri s zalai vendek befolyása látszik meg. Ezek fellépése óvatos, maguktartása tiszteletteljes, de némileg rideg; az ismeretlennel szemben zárkózottak, a mi magányos életük kifolyása. Különben jóindulatu, jámbor nép. Munkában szorgalmas s annak gyümölcsét megbecsüli. A takarékosság némelyeknél egészen fösvénységgé fajul. Megelégedett. A világ folyása ellen semmi kifogása. Ki közelebbről nem ismeri, el sem gondolhatja, mily kevéssel megelégszik.

A vendégszeretet nem tartozik erényei közé. A korcsmát legfeljebb vasárnap látogatja. — Ha egyes mulatságokon összejön, kedélyes tud lenni. Ilyenkor önti ki humorát, élczeit. Nehezen lelkesül. Fontolgató, számitó; tetteiben az okos, szinte rideg józanság által vezettetve magát. Családi s társadalmi életének eszményi részét egészen a vallás tölti be.

A sik- és dombvidéken lakó nép sokkal nyiltabb, barátságosabb természetü. Már külső megjelenése is észrevételi vetünk a magyar nép hatásának nyilatkozatát. Rátartós. Kivált muraközi („medjimurce") voltával van nagyra. Daiba is foglalta, hogy „Muraköz fiai az ország czimerei" („Medjimurski sini cimer za orsaga.") Fajrokonaival szemben büszke, lenéző, kiknek még nemzetiségét is kigúnyolja. A „zagorecz" (Horvátország szomszédos hegyi lakója) előtte a bárgyuság s együgyüség megtestesülése; a „kranyecz" (krajnai), „stajerecz" (stajeri szlovén), „bochnecz" (vend) neveket is leginkább akkor emliti, mikor kifakadása vagy élczeiben mint az esetlenség, gyengeség képviselőit illeszti. A magyar ember természetével ki van békülve, de erős, határozott fellépését hamar durvaságra magyarázza s akkor ő is „goromba" magyar.

Általában hamar készen áll a vele érintkező emberek jellemzésével s e tekintetben nagyon hajlandó a külsőség utáni birálatra. Mig a magyar ember a „derék" szóval jellemzi a reá jó hatást gyakorló egyént, mi alá a testi s lelki jeles tulajdonok mellett a jellemességet is oda érti, addig a muraközi az ő „nagyon jó", „csendes", „eszes", „finom" jelzőjü emberénél az utóbbit nem tartja épen elengedhetetlennek. Még a gonosz embert sem itéli el feltétlenül, mert „olyannak is kell lenni", „az Isten arra teremtette". — Különben becsületességét szereti hangoztatni, a mire az alsómuraközi sokat is ad s megbizható jellem; hajló, sőt lelkesülő minden szépre s jóra, csak bánni kell vele tudni édesen, simán.

Jellemileg legnagyobb változáson a csáktornyavidéki s a Varazsd (Horvátország) városához közelebb lakók mentek át. Sajnos, hogy e változás majdnem minden tekintetben visszaesést mutat. Jellemük régebbi, nemes alapvonásai: az egyszerüség, jámborság s türelem egészen elfajult. A fiatalság fellépése visszataszitó, szinte bántó hetykeségü. — Viselkedéséből kiri a kötekedési s verekedési hajlam. A fiatalabb nők kaczérsága s mind a két nemnél elharapódzott fényüzés már az első tekintetre feltünő. Ezen erkölcsi (s egyuttal anyagi) hanyatlás előidézésében a tentebbi két város hatásának van legnagyobb része.

A sik- és dombvidéki ember szivesen társalog. Szereti a beszédes embert s ilyennek kivánja látni papját és tanitóját is. — Maga bőbeszédü. Közmulatságok alkalmával egymást érik a felköszöntések. De a szószátyárkodót megszólja, kivált ha beszédjének „nincs semmi értelme, módja" („Ne ima nikšno formo"), és ha hozzá hebehurgya viseletü is, akkor előtte „hurmák" (eszelős, félkegyelmü). A nehézkes mozdulatu, hallgatag embernek „fásélt" („drveno") nevezetet ad.

Az urnak — egyes kozségeket kivéve, hol e tekintetben el vannak rontva — kiváló tisztelője. Főként papját becsüli nagyra. A tehetősebb embert mi vágy sem égeti inkább, mint, hogy fiát papnak taniittathassa ki. S tényleg a muraközi nép fiai közül számosan válnak papokká. A maga sorabeli értelmesebb embert is kitünteti, főleg ha

*) Mutatvány Gönczy Ferenczne k a napokban megjelent néprajzi munkájából.

E közösség hű ápolása által, amit az imént szónokuk által nekem megfogadtak, a leghatékonyabban működedk saját, valamint a közös haza felvirágzására. Legyenek meggyőződve jó indulatomról és kegyelmemről és adják küldőiknek királyi üdvözletemet

A varazsdi polgármester, Bellosevics hangsulyozta, hogy valamikor az ő városuk volt a közigazgatás és a nemesség székhelye.

Varazsd város küldöttségének, ő Felsége következőleg válaszolt:

»Megelégedéssel fogadom a rendithetetlen hűség és odaadás kifejezését, melyet az imént a régi Varazsd város nevében tolmácsoltak. Legyenek meggyőződve állandó jó akaratomról és adják át szülővárosuk hű polgárságának királyi üdvözletemet«.

Zágráb polgármestere igy üdvözli a királyt:

»Felséged az első látogatás egy, ezen királyságokra nézve igen fontos korba esik, midőn ugyanis Magyarország és Horvát-Szlavon-Dalmátország közti államjogi viszony a kiegyezéssel rendeztetett. ezen kiegyezéssel Horvát-Szlavonország önkormányzatának széles tér nyilt s e királyságok sorsuk uráivá lettek. A nemzeti életünk legfontosabb ágaiban e főváros gazdag e őt sz tt a kiegyezési viszonyból s mondhatni, hogy fejlődése a kiegyezési törvény életbeléptetésével vette kezdetét, s e fejlődés annál nagyobb mérveket ölt, minél inkább állandósulnak a kiegyezési törvényből kifolyó viszonyok.

Ez okból reméljük, hogy Zágráb lesz a magyar koronának egyik legszebb, legelőkelőbb városa.«

A fogadtatásnál a miniszterelnök és a bán volt jelen.

A fogadtatások után a magyar és horvát törvényhatóságok Bánffy báró miniszterelnöknél tisztelegtek. A miniszterelnök először Zágráb- és Varazsdmegyék törvényhatóságait fogadta melyeknek nevében Kovacsevics István Zágrábmegye főispánja először horvát nyelven, majd magyarul, következőkép üdvözölte a miniszterelnököt:

»Nagymélt. miniszterelnök ur! Zágráb és Varazsdmegye közönségének nevében jövünk ide örömmel, nagyméltóságodat üdvözölni. Fogadja naygméltóságod hálánkat eddigi jóakaratáért és kérjük nagyméltóságodat, sziveskedjék ezentul is javunkat előmozditani; végtére kérjük nagyméltóságodat, sziveskedjék testvéri üdvözletünket a vitéz magyar nemzetnek átvinni. Éljen a miniszterelnök urunk!«

Bánffy báró miniszterelnök erre magyarul következőleg válaszolt:

»Mélyen tisztelt uraim! Engedjék meg nekem, hogy a kifejezett kivánságokért, melyeknek politikai jelentőséget kell, hogy tulajdonitsak, őszinte köszönetemet fejezzem ki. Csak biztositékát látom annak, hogy azon kapocs, mely Szent István koronáját összefüzi a Horvát Szlavon-Dalmátországokkal, állandó és erős lesz; a közös nagy haza javára mindig együtt tisztelni fogjuk egymás jogait.«

Ő cs. és apostoli királyi felsége a magyar miniszterelnök előterjesztésére, zágrábi utazása alkalmából a zágrábi orsz. szinház részére, udvartartása javadalmazásának művészeti czélokra szánt részéből tizezer frtnyi állandó segélyt méltóztatott adományozni.

Este a horvát nemzeti szinházban a többi közt »Zrinyi Miklós« operának ama hatásos jelenetét adták, midőn Szigetvár hőse kirohanást intéz a törökök ellen és hősi halált szenved. Ő Felsége az előadások alatt magához hivatta Bánffy magyar miniszterelnököt, aki az előadás végéig a királyi páholyban maradt.

A bán palotájáról, melyben a király szállva volt, hosszu magyar nemzeti szinü zászló lengett alá a horvát és feketesárga lobogó közt. A közös kormányzati és magyar állami épületekről nemzeti szinü zászló is lengett.

A király lakásának ablakaival szemben állottak fel a magyarországi küldöttségek. Akik a küldöttségben részt vettek, versenyeztek egymással abban, hogy ki legyen ragyogóbb, pompásabb A horvátok hangos csodálkozással nézegették a fényes mentés, kardos csoportot s rokonszenvesen tüntettek a magyar deputátusok mellett. Egyáltalán — irja a P. N levelezője — a magyar már régen nem volt olyan rokonszenves Zágrábban, mint a királynapok alkalmával. Megbámulták és megszerették a fényes szép, igazi urakat. Gróf Festetits Tasziló, százezer forint áru ékszert hordott ruháján, gróf Battyányi Lajost, a Zrinyiekről maradt drágaságokat viselte stb.

Amig a hivatalos és higgadtabb elem kitüntető szivélyességgel fogadta a magyar vendégeket, addig a horvát egyetemi hallgatók a magyar zászlók ellen sajnálatos merényletet követtek el. Ezen nincs mit csudálkozni! — Aki ismeri a horvát tulzók gondolkozását az tudja, hogy azok mindenre készek és képesek. De a tulzók magaviselete nem irányadó s legkevésbbé vehető a nemzeti érzelem igaz nyilvánulásának. Maguk a józan és komoly polgárok fájlalják legjobban a történteket és követelik az erélyes és példás fenyitést, a mi bizonyára nem fog elmaradni.

---

egyszersmind vagyonos is az illető. — Községi életében megvannak a maga tekintélyei s vezérei, kikre hallgat, kiket követ.

Mezei s szőlőmunkáknál szokás egymást segiteni, a szerencsétlenség (árviz, leégés stb.) által sujtottakat támogatni. — Rokonát, ha közönyös iránta, azzal jellemzi, hogy „olyan rokon az, mint a vén kerités" („Takši je to rod, kak je stari plot"), vagyis reá nézve haszontalan. — Mert egy kis haszonlesés s önzés is szorult a muraközibe s jó tettei nem mindenkor számitás nélkül valók, kivált ujabban, midőn mindinkább kezd szegényedni. A régi, hires muraközi vendégszeretet, a lakodalom számba menő áldomások, nagyon megritkultak.

Munkássága s takarékossága sem mindenütt a régi. Néhol valósággal renyhe s élvhajhászó, bizonyos uraskodási hajlammal. — Költekező, de pazarlónak azért egy vidéken sem mondható. A mi kevés vagyona van, azt megbecsüli s eladásra ritkán fanyarodik, sőt számosan s zivesen nélkülöznek is, csakhogy birtokukat szaporithassák.

Egyik csapásává vált a muraközinek a perlekedés s egymás fölytonos bepanaszolása, mely nála nem az igazság- s jogérzet tultengésének nyilatkozata, hanem egyszerüen viszketegség. A legkisebb megbántás után is birósághoz fut megtorlásért. De nem haragtartó. — A mily gyorsan megneheztel, oly gyorsan békül is és felejt. Haragja ritkán fajul gyülöletté.

A vig életnek nagy barátja. A mulatás minden nemét — kivált ha eszem-iszommal van összekötve — nagyon kedveli. Még kártyás is. — Szabad idejében — vidékenkint — akár uton utfélen is kártyázni ül. Kedves helye a korcsma. A fiatalság is itt keresi, főleg vasárnaponkint, a társadalmi érintkezést; ennélfogva a korcsma jellembeli vonásaik egyik lekitárobb helye.

(Folytatása következik.)

A helybeli polgári leányiskola megnyitása.

Csáktornya városa intelligenciájának óhaja teljesedésbe ment, a polgári leányiskolát megnyithatták. Annyi évre kiterjedő halogatás után végre az ige testté lőn s Csáktornya városának kulturügye egy oly tagozattal gyarapodott ezzel, melynek horderejét belátni mindenki, de kihatásának mértékét kellőleg mérlegelni senki sem tudja.

A lánynevelés aktuális lesz a városban, a magyarositás ügye pedig oly tényezőt nyert ez intézményben, mely a koronát fogja rárakni a városban eddig nyilvánult ebbeli törekvésekre. Mert hiába, ha valamiben sikert akarunk fölmutatni, a nőket számitáson kivül hagynunk nem szabad! Ha megnyertük őket ügyünknek, sikerünk biztos; ne méltassuk őket kellőleg, munkánk csonka marad!

S hol érvényesülne ez inkább, mint ép ez ideális törekvésünknél, a midőn a család szentélyébe is behatolva, a család minden tagját, férfit, nőt egyaránt a magyar állameszme szent ügyének megnyerni törekszünk. S ebben a munkában az iskolának a nő van a legnagyobb segitségére!

Ha az anya velünk érez, a család szentélye nyitva előttünk; idegenitsük el magunktól, minden törekvésünk kárba veszett!

Csáktornya hölgyvilága magyarérzelmü volt mindig, jóllehet magyar nevelésben tagjai közül csak kevesen részesültek; fokozottabb mertékben fogjuk majd őket látni ott, hol a haza szent tüzét élesztgetni kell — a jövőben, most, hogy megnyitották az iskola hajlékát s módot nyujtunk a fiatal fogékony leánynemzedéknek a minden egyebet pótló, de semmi által sem pótolható szivet lelket erősitő hazafias eszméknek zsenge szivükbe való befogadására.

Csengeni fog a magyar szó, zengeni fog a magyar ének minden hajlékban s annál bűvösebb lesz hatása, ha női ajkakról fog hangzani. Majd megindul hóditó utjára a magyar szó a vidéken is!

Az ezen intézetből kikerült lánynemzedék haza viszi a vidékre is az itt beléje oltott érzelmeket, A mit nálunk elmulaszt tenni az egyház, pótolni fogja majd a család!

Igen, Muraköz magyarrá lesz! Magyar lesz nemcsak nyelvében, de magyar lesz szivében is! S ennek biztositékát látjuk e polgári lányiskolában, melyet megnyitása alkalmából szivünk egész melegével örömmel üdvözlünk. Hozzá csatlakozunk mi is Zakál Henrik iskolaszéki elnök ur végszavaihoz: „Legyen ez intézet a közművelődés otthona, virágozzék s örökké éljen!"

Felhivás

a közgazdasági irókhoz és kiadókhoz

Az 1896 iki ezredéves országos kiállitás V. (kereskedelem-, pénz- és hitelügyi) csoportjának egyik részleteül a csoport intéző bizottsága szakkönyvtár rendezését vette tervbe. E könyvtár ki fog terjedni a közgazdasági és pénzügyi ismeretek összes ágaira s föl lesznek abba véve mindazok az idevágó irodalmi munkák, a melyek 1. hazai szerzőktől erednek, 2. ha külföldi szerzőktől valók is, magyarra le vannak forditva és 3. habár külföldi szerzők termékei és leforditva nincsenek, de hazai viszonyainkra vonatkozásokat tartalmaznak

Hogy e könyvtárt megfelelőleg rendezhessük és a csoport kiállitásában tőlállithassuk, az első sorban érdekeltek közreműködésére van szükségünk. Fölkérjük ennélfogva mindazokat a szerzőket és kiadókat, a kik ide vonatkozó munkákat irtak illetve közre adtak, sziveskedjenek ezekből egy példányt az emlitett czélra átengedni.

Szintugy fölkérjük a kiállitás és különösen a kereskedelem-, pénz- és hitelügyi csoport minden barátját, hogy e könyvtár felállitásához járuljanak és pedig főképpen régibb szakmunkákkal a melyeknek szerzőihez vagy kiadóihoz e gyüjtemény érdekében már nem fordulhatunk.

A könyvek beküldését f. é. október hó végéig »az 1896-ik Ezredéves országos kiállítás igazgatóságának« czimére kérjük, — Budapest (városliget), »az V. csoport számára«.

Budapest, 1895. szeptember hó 28-án Az Ezredéves orsz kiállitás kereskedelem-, pénz és hitelügyi csoportjának elnöksége:

Falk Miksa, orsz. képviselő. **Lukács Antal,** főrendiházi tag.

Mende Bódog, a csoport előadója.

Különfélék.

Svastits Benő megyénk főispánja e hó 14-én Zágrábban időzött, ahol Ő Méltósága vezette Ő Felsége elé Zala, Somogy, Baranya és Bács-Bodrog vármegyék tisztelgő küldöttségét. Megyénk főispánja a következő szép beszéddel üdvözölte Ő Felségét:

»Felséges Urunk! A velünk testvér horvát nemzet országos ünnepét üli felséges urunk királyunk boldogító látogatásának s nekünk jutott a szerencse, hogy az örömünnepen a magyar szomszédos törvényhatóságok képviseletében, mint Baja, Pécs, Szabadka, Ujvidék és Zómbor szabad királyi városoknak, Bács-Bodrog, Baranya, Somogy és Zala vármegyéknek küldöttségei, felségednek atyai kegyes szine előtt hódolatunknak, rendületlen hűségünknek és odaadó szeretetünknek soha nem szünhető érzetét tolmácsolhassuk. Feldobog szivünk a hála és lelkesedéstől, melyet felségednek uralkodói dicsősége és annak tudata kelt, hogy az Isteni örök gondviselésnek birjuk áldásos malasztját felségednek hű népe sorsa felett őrködő bölcsességében. — Ez olvasztja egységes érzelemmé szíveinknek hódolatát, amely megvivhatatlan, igaz, erős vára a király, a haza és a törvény hatalmának. Éghez emeljük leghőbb imánkat, hogy Istennek ezerszeres áldása szálljon Felségedre, övezze folyton körül mindenkor és mindenhol és a kinek uralkodásán virul hű népe milliőinak boldogsága, felséges urunkat, dicső, szeretett királyunkat a mindenható az emberi kor legvégső határáig, a legszerencsésebben és legboldogabban éltesse.

Tóth László nagy-kanizsai törvényszéki elnök ur Csáktornyán e hó 10—14-ig teljesitett hivatalos vizsgálatot a kir. járásbiróságnál. Ő Nagysága a tapasztalatok felett megelégedésének adott kifejezést.

A vármegyei restaurationális közgyülésre a mozgalom már megindult és szerfölött érdekesnek mutatkozik. — Alispánjelöltek: Csertán Károly alispán és Gózony László főjegyző. Főjegyző jelöltek: Árvay Lajos tiszti ügyész, Smodiss Viktor főszolgabiró Tiszti ügyész jelölt: Thassy Kristóf árvaszéki ülnök.

Megyei bizottsági tagok választása. A turnischai választókerületben megürült három m. bizottsági tag helyére e hó 10-én meg, választattak: Németh y János turnichai kántortanitó, Vugrincsics Boldizsár cserencsóczi plebános és dr. Hajós Ferencz csáktornyai ügyvéd. — A dobronaki vál. kerületben üresedésben lévő három helyre ugyancsak a fenti napon megválalasztattak: Forintos Titusz dobronaki körjegyző, Hirschmann Nándor zsitkóczi albérlő és Strausz Flórián dobronaki plebános

A polgári anyakönyvvezetés. A helybeli anyakönyvvezető hivatalban október 1-től máig a következő bejegyzések történtek: Született eddig 11 gyermek; elsőnek Bogdán György szent-rókusi lakosnak Teréz nevü leánya jegyeztetett be. Halálozási eset négy jelentetett be; elsőnek Hajdinyák Márk felső vidafalvi lakosnak Magda leánya került az anyakönyvbe. A házassághirdető-tábla három párt hirdet: Reich Bálintot Jánosfaluról és Polyák Ilonát Dráva-Szt.-Mihályról; Bubek Andrást Dráva-Szt.-Mihályról és Reich Máriát Jánosfaluról; továbbá Lukácsics Györgyöt Bottornyáról és Lesnyik Ilonát Jánosfaluról. Az első házasságkötés november 3-án lesz, mert akkor adják össze a párokat.

Eljegyzés. Gadó Lajos alsó-domborui tanitó eljegyezte Loncsarics Vilma kisasszonyt, ugyanottani tanitónőt.

A helybeli polgári leányiskolában a beiratások a mult héten befejeztettek. A fölállitott két osztályba 49 tanulót irtak be összesen és pedig 26-ot az I., 20-at a II. és 3-at a IV. osztályba, mely utóbbiak miat magántanulók vannak beirva. A 49 tanuló közül 12 idegent mutat ki a fölvételi napló. Az iskolai évnek hivatalos megnyitása 17-én történt meg. 9 órakor reggel vonult a tanulóifjuság a kath. templomba, hogy a Veni Sanktét elzengje. 10 órakor folyt le a megnyitás ünnepélye, melyen az iskolaszék tagjai s nagyszámu közönség vett részt. — A megnyitó beszédet Zakál Henrik iskolaszéki elnök mondotta. Hivatkozott a nő hivatására, mely nemcsak a tüzhely köré szoritkozik, de mely egyes társadalmi állások betöltésére is kiterjed. A törvényhozás elzárja ugyan a nőket a magasabb tudományos műveltség megszerzésétől, de a népoktatási törvény alkalmat ad a lánynemzedéknek, hogy általános műveltségre szert tehessen. Ily intézmény a polgári lányiskola is, mely a városban mindnyájának örömére végre megvalósult. Elmondta, hogy a város nagymérvü kiadásai mellett ismét ,áldozatokat hozott. Kiemelte, hogy Wlassics dr. ő exellenciája, a város országos képviselőjének vagyunk lekötelezve első sorban ez intézet létesitéséért, ki mellett nem csekély érdemei vannak a vármegye tevékeny kir. tanfelügyelőjének, dr. Ruzsicska Kálmánnak is. Az államositás megtörténtéig nem lesz valódi otthonja a lányiskolának, de habár ideiglenes is ez épület, mégis a miénk s kivánja, hogy virágozzék benne ez iskola és legyen a közmüvelődés igazi hajléka. Az éljenzés lecsillapultával az iskola igazgatója Pálya Mihály emelt szót, kinek tanulságos beszédjét jövő számunkban teljes terjedelemben közöljük. Majd fölolvastatván s megmagyaráztatván az intézetnek rendtartási szabályai, a közönség eloszlott, a növendékek meg osztályaikba vonultak vissza, hogy tanáraiktól első utasitásaikat vegyék.

Az »orosz lány-quartett« Röder nővérek hangversenye Csáktornyán ma este tartatik meg a »Hattyu« szálloda nagytermében. Jegyek előre válthatók Fischel F. (Strausz Sándor) könyvkereskedésében és este a pénztárnál.

A „Muraközi tanitókör“ azt az üdvös és gyakorlati eszmét tette magáévá, hogy közgyülései alkalmával a gyülés helyén lévő iskolát szakértőileg szemügyre veszi s az iskola külső szervezetének milyenségéről a közgyülés előtt véleményt mond Legutóbb Mura Csányban tartott közgyülést, melyen a község iskolájáról a következő véleményt nyilvánitotta: Az iskola szilárd, tisztességes külsejü egyemeletes épület 3 tanuló teremmel, 3 tanitói állással. Az iskola külsőleg általában jó benyomást tesz a szemlélőre, de beható megtekintés után szükmek bizonyul. A I. vegyes osztály területe 88·5 □m s elég tágas lenne a törvényes maximális számnak, de szük az oda szoritott 120 tanulónak. Külön-külön I. osztály kellene a fiuknak és a leányoknak. A II. vegyes oszt. területe 46·2 □m, a tanulók száma 75, a tanulók számához viszonyitva szintén szük. A III. és IV. együttes vegyes oszt. területe 70·8 □m, a tanulók száma 58 + 33=91 szintén szük. — Törvény szerint a maximális szám egy-egy osztályra 80 tanuló s minden tanulóra 0·8 □m terület és 3·5—4 □m levegő számitandó. A tényleg iskolába járó 286 tanuló befogadására legalább is 4 tanuló terem kellene s minthogy a törvény megköveteli, hogy a népiskola, hol magasabb foku tanitási intézet nincs, 6 osztályu legyen, ez okvetlen föl lenne állitandó, hogy az iskola a várakozásnak megfeleljen, minthogy azonban Mura Csányban a tankötelesek száma 700 - 800 között van, magától értetődik, hogy a tanitás ügye igen-igen sok kivánni valót hagy fön, minek, ha a község saját erejéből eleget ne n tud tenni, vegye igénybe az állam segitségét. — A 4 osztályra való fölszerelés megvan, csak a padok nincsenek a tanulók nagyságához mérve, ódonok és a czélnak meg nem felelők.

Köszönetnyilvánitás. Mindazok, kik felejthetlen édes apánknak Csárics Ferencz nyugalmazott cs. és kir. adótárnoknak elhalálozása és temetése alkalmával bármely modon is nyilvánitották részvétüket, fogadják a gyászoló család és rokonság nevében forró köszönetemet. Vizlendva, 1895. okt. 14 Csárics József.

Hogy Unghváry László czeglédi gyümölcsfaiskolája manapság már milyen érdeklődés illetve kiváncsiság tárgya: igazolja azon körülmény, hogy nap nap után nemcsak magánosak, de testületek is igen nagy számban keresik fel a nagyszabásu telepet — Többek közt a napokban a »Kecskemétvidéki Gazdasági Egyesület« egy tekintélyes küldöttsége Horváth Dőme nyugalmazott curiai tanácselnök vezetése mellett, nemkülönben a budapesti »felsőbb szőlő és borgazdasági tanfolyam« szépszámu hallgatói kereték fel Angyal és Győri tanárok vezetése mellett. Mondani sem kell, hogy a telepen levő nemes s vadoncz csemeték milliói, a pedans rend, a különösen olcsó anyagok nagy tömege annyira megnyerte tetszésöket, miszerint önként megigérték, hogy a telepet ezentul nemcsak gyakran felkeresik, hanem legnagyobb erkölcsi támogatásban is fogják részesiteni. Tényleg a kecskemétiek nagy megrendeléseket tettek.

»Muraköz és Népe« Irta Gönczi Ferencz. A lapunk egyik előző számában jelzett munka megjelent, — Nagy érdeklődéssel vártuk Gönczi munkáját. Hisz minket muraközieket érdekel első sorban, mert azt a vidéket irja le, melyben élünk s azt a népet ismerteti, mely között élünk. Alapozván a könyvet nem tagadhatjuk, hogy az első benyomás a kellemes érzetét keltette fel bennünk. A szövegben ismerős dolgokkal, a képekben ismerős alakokkal találkozunk. Nem kritika, hanem a hála hangján kéli beszélnünk a müről s köszönetünkkel kell adóznunk a munka irójának szért, hogy Muraköz népét az ő életében, foglalkozásában, gondolkozásában megfigyelte, megfigyeléseit leirta s kinyomatta. — A munka nemcsak a muraközi előtt kedves, hanem az ethnographus előtt is figyelemre mélló. Hiszszük, hogy tágabb körben is el fog terjedni. De lássuk a művet pontonként! I. Muraközről általában. (kép: Muraköz térképe). II. Muraköz tájképekben. a) Hegy- és dombvidéke. Képek: Tündérlak várromja, A muraközi hegység északi oldala. Stridó. Strigovcsák. A muraközi hegység déli oldala. Szt.-Ilonai kápolna. A zalaujvári kastély. b) Sikvidék és folyói. Képek: Murai rév Szent Mártonnál. A Dráva Zrinyifalvánál. Közlegelő. c) A sikvidék községei. Kepek: Csáktornya városa. Csáktornya főutczája. A csáktornyai tanitóképző intézet, Alsó-Domboru főtere. A dráskoveczi templom. Perlak főutczája. Gáspárits emléke. Zrinyi emlék. III. Muraköz multja. Képek: Stridó 1600 körül. Zrinyi Miklós a költő. Szent-Ilona 1752-ben. Dr. Ruzsicska Kálmán arczképe. IV. Muraköz népe. a) Természeti alkata s jelleme. Képek: Muraköz délnyugati részében lakó nép viselete. Hegyvidéki népcsoport. Alsó-Muraközi népcsoport. — b) A nép szokásai. Képek: Vuzmenka. Imádkozás ujhoid teljötte alkalmával. c) Születés, lakodalom, halál. Képek: Vendéghivók. Mennyasszony. Áldozat. d) A muraközi népviselet. Képek: Muraközi lakóházak. Parasztgazda szobája. A keringő és gyerek-állók. Turócsinálók. — f) Nyelvjárás, költészet. Kép: Margitai Józsel arczképe. g) Ének, zene, tánco. Kép: Kukoricza-osztás. V. Közgázdaság. a) Mezőgazdaság sat. Képek: Trágyagyüjtő. Mezőgazdasági gép. Muraközi ló. b) Háziipar. Képek: Seprű árulók. Fonó asszony. A vásárra menés. a) Halászat. Képek: A halászok eszközei. Halászkunyhó. Aranymosók. — d) Ipar- és kereskedés, Képek: Légrádi kések, Muraközi edények. Vasuti hid, Ime a dusan illusztrált münek tartalma. Ajánljuk a művet t. olvasóinknak! Mindenki örömmel és élvezettel fogja azt olvasni. A munka ára 2 frt Kapható Fischel csáktornyai könyvkereskedésében

XII. tečaj | Vu Čakovcu, 1895. oktobra 20. | Broj 42.

S urednikom moči je svaki dan govoriti med 11 i 12 vurom. — Sve pošiljke tičuće se zadržaja novinah, naj se pošiljaju na ime **Margitai Jožefa** urednika vu Čakovec.

Izdateljstvo: Knjižara Fischel Filipova kam se predplata i obsnane pošiljaju.

MEDJIMURJE

Predplatna cena je:
Na celo leto . . . 4 frt
Na pol leta . . . 2 frt
Na četvert leta . . 1 frt

Pojedini broji koštaju 10 kr.

Obsnane se poleg pogodbe i šal računaju.

na horvatskom i magjarskom jeziku izlazeči družtveni znanstveni i povučljivi list za puk.

Izlazi svaki tijeden jedenkrat i to: vu svaku nedelju.

Službeni glasnik: „Medjimurskoga podpomagajučega činovničkoga družtva“, „Čakovečke šparkasse“, „Medjimurske sparkasse“. i t. d.

Magjarski državni proračun za ljeto 1896.

Svotnik. A. Redoviti izdatki.	Proračun. 1896.	1895. forintih	za 1896. više	za 1896. menje
I. Kraljev dvor	4,650.000	4,650.000	—	—
II. Kabinetska pisarna	78.184	77.065	1.120	—
III. Državni sabor	1,754.029	1 773.958	—	19·939
IV. Zajednički izdatki	27,306 034	26 504.967	801.067	—
V. Središnje penzije	32,940	34.554	—	1 614
VI. Penzije	8,113.059	7.902.431	210·628	—
VII. Orsački dugi	128,983.143	126 945 391	2,037.752	—
VIII. Dugi prevzeti od garantovanih željeznicah	13,679 305	13,671.747	7 558	—
IX Predujmovi na garancije željeznicah	558.008	578.928	—	20 940
X. Nutarnja uprava Horvatske i Slavonije	8,167 539	7,843.640	323 899	—
XI. Orsački računarski dvor	145.249	745 684	—	435
XII. Upravno sudište	50.535	4.000	36 585	—
XIII, Predsedničtvo ministeriuma	437.060	411.420	25 640	—
XIV, Ministarstvo na previšnjem dvoru	61.592	60.112	11·480	—
XV. Ministarstvo za Horvatsku, Slavoniju i Dalmaciju	42 840	42 760	80	—
XVI. Ministarstvo nutrašnjih poslov	15 870 734	14 575.314	1 205 430	—
XVII. Ministerstvo financijah	78 619 990	76,839.220	1,780 760	—
XVIII. Ministerstvo trgovine	91,002.116	83,559.891	7,442.225	—
XIX Ministerstvo poljodelstva	16,828 693	16,558 916	274.777	—
XX. Ministerstvo za bogoštovje i nastavu	10,957 694	9,609 688	1,342 001	—
XXI. Ministerstvo pravosudja	15 558.075	15,216 024	342 051	—
XXII. Ministerstvo domobranstva	14,469.537	14,071.988	397.549	—
Skupa	437,366 347	421,072 698	16 336.557	42,908
			16 293.649	—
B. Prelazni izdatki i investicije.				
I. Prelazni izdatki.				
I. Orsački računarski ored	10 000	15 000	—	5.000
II. Upravno sudišta	—	27.000	—	27.000
III. Predsedničtvo ministarstva	663 000	110·000	953.000	—
IV. Ministerstvo na prev. dvoru	8 202	4 000	4 202	—
V. Ministerstvo nutrešnjih poslov	307 546	265 000	41.913	—
VI. Ministerstvo financijah	4,109 007	15 997 173	—	11,798 166
VII. Ministerstvo trgovine	1·345.000	824 000	521 000	—
VIII· Ministerstvo poljodelstva	510 850	358·350	152.500	—
IX. Ministerstvo za bogoštovlje i nastavu	368 924	338.186	30 738	—
X Ministerstvo pravosudja	22.000	12 000	10·000	—
XI Ministerstvo domobransko	1,937 690	2,811.224	—	873.534
Skupa	9,372 219	20,762 501	1 313.353	12,703.700
			—	11 390 700
II. Investicije.				
I. Za gradnju parlamenta	850000	850000	—	—
II. Ministersvo nutrešnjih poslov	38831	57650	—	18819
III Ministerstvo financijah	1188400	1529356	—	340656
IV. Ministerstvo trgovine	10351467	10646066	—	292499
V. Ministerstvo poljodelstve	3557826	3249347	308479	—
VI· Ministerstvo za bogoštovlje i nastavu	3230847	3361871	—	131029
VII Ministerstvo pravosudja	300000	300000	—	—
VIII Ministerstvo domobransko	100000	100000	—	—
Skupa	19620371	20095195	308479	783303
			—	424428

(Drugi put konec)

Navuk iz naravoslovja.

V.

Mraz.

Vu kesnoj jeseni vidimo večkrat, da su ranim jutrom krovi, drěvia livade tak běle, kak da su snegom obsipane. Onda velimo, da je opal mraz.

Mraz nije nikaj drugo nego zmržnjena rosa. Kada su one stvari, na koje pada vodena para, koja je vu zraku, tak mrzle, da se od njih zmrzne voda, to se i para smrzne, čim jih se dotekne, postaje ledena, a iz toga biva mraz. Gde bi anda menje rose bilo, ondi i menje mraza ima. Zato ima često na drěvju, senokosah, krovovih i dervenih mostih i t. d. vnogo mraza, dočim ga na vulicah i hižah, gde se vnogo kuri, neima upravo nikaj.

Da na drěvju i drugih stvarih ima navadno više mraza nego rose, to čete lehko dokučiti. Ar su rosne kaplje tolike, da se nemogu sdržati, ter padaju na tle; a ledene iglice, koje postaneju iz smrzuute pare, drže se čvrsto; a kad jih ie sunce neraztopi, to se skuga po dvoje, troje četvere, pak iz toga postaje negda toliko klupko, da se do nim lamaju svrži, to se more ponajviše videti na omoriki jeli i boru. A kad na mraz padne još i sněg, to je očevidno, da klupko postane još vekše.

Mraza ima ponajvečkrat vu kesnoj jeseni i ranom protuljetju, po zimi ima ga samo onda, kad zemlja nije sněgom pokrita.

Akoprem je mraz vrlo spodoben sněgu, to nemojte ipak misliti, da je mraz i sněg jedno ter isto. Kak se rosa razlikuje od dežlja, tak se i mraz razlikuje od sněga. Mraz nepada kak sněg, već postaje iz pare, koja se smrzne vu zraku, dotaknov se različitih stvarih.

Mraz je više spodoben na tak zvani zamraz stěnah, smrznuče oblokov i poledicu iliti sklizavicu.

K k se iza vel ke i duge zime zrak naglo ublaž, to i para, koje vu njem ima, postane topleiom; nu to nebiva sa zidovi, koje je zima skroz i skroz probila, zato su oni još nekoje vrěme tak mrzli da se para, koja jih se dotekne, smrzne, pak da jih kakti mruzom pokrije. Naravno, čim su stěne deblješe, tim se teže i ugriju, tim je duže vu njih hladnoča, kaj jih je črez cělu zimu probila, pak se zato na njih i duže mraz drži. Ovakov mraz zovemo zamrazom. Navadno se govori, da zamraz probija iz stěne. Iz nje nikaj neprobija, dapače ni zima, kak bi morti mislili. Držeć ruku poblizu stěne, čutimo zbilja zimu; nu to nije stoga, kaj tobože zima iz stěne probija, već s toga, kaj je naša ruka vnogo topleša od nje, pa toplina iz ruke prehadja vu stěnu, kak god sam vam rekel, govoreči o rosi. A kada kojim god načinom nestane vu njoj topline, to vu onaj čas i zimu čutimo. Upravo ovako ohladne i para, kaj

kaj je ima vu zraku, pak se ili zmrzne na stěni, ili se skuplja vu kaplje, pak curi niz stěnu, ako stěna naimre nije tak mrzla, da bi se mogla od nje voda zmrznuti.

Upravo ovako valja protumačiti i smrznuće oblokah. Pored toga, kaj ste do ve čuli, netreba da vam o tom pobliže govorim. Jedino to nečete znati jamačno ni vi, a morebiti ni nigdo drugi, kak se na smrznjenih oblokih stvaraju one kojekakve ljepe spodobe, listje, cvětje i t. d. Nu ni to neče morti ostati tajnom do věka.

Poledica je ona ledena kora, koja se stvara, kad se deždj smrzne. Budući da je koncem zime zemlja još jako mrzla, to se dežć, koji na nju padne, lehko zmrzne; a stoga nastaje sklizavica, na kojoj ljudi se sklizaju i padaju na tla.

(Drugi put dalje).

KAJ JE NOVOGA?

— Prosimo naše poštuvane predplatnike naj nam vu novim fertalju ljeta predplatne zaostatke čim predi pošleju i predplatte ponoviju!

Podzemna električna željeznica vu Budimpešti.

Povodom boravka bečkih novinarah vu Budimpešti izvješćuje jeden od njih o hitrom i sjajnom razvitku Budimpešte a naročito o graduji podzemne električne željeznice. Meseca januara ljeta 1894 osnova je za ovu željeznicu predana gradskom zastupstvu, a već 15. majuša istoga ljeta bila je redarstveno politička obhodnja buduće štreke, tri tjedne kesnešo podeljena je koncesija za gradnju sredinom augustuša započela je gradnja, a vezda je cěla mreža malo ne gotova. Železnice ide iz sredine varaša izpod vackog boulevarda 2200 metrov dugom Andrašijevom vulicom do gradske šumice ter je vu vsemu duga 3800 metrah. Vu vsemu ima 11 staja liščah nad tunelom na vulici. Ova su stajališću nadkrivena staklom, ogradjena željeznom ukusnom ogradom, ter se odanle ulazi po štengah vu tunel, koji ima dosta světla i zraka. Štreka ima dvě kolotečine. Budimpešta bude uz Pariz i London ovoga ljeta jedini varaš vu Europi, koji bu imal podzemnu električnu željeznicu. Zvun toga tira ondi električni željeznicu na ringu i tramvaju.

Avignon.

Načelnik varaša Avignona, poznati za stupnik Pourdéry de Roisverin dobil je od gradskoga ovlast, da more negdašnju papinsku palaču, koja denes služi kakti kasarna, obnoviti i odpréti kršćanski mazeum. Varaš ima samo da prines 400000 frankah za graduju nove kasarne. Velika kapela i palače (dvoraus), vu kojoj su držali konklave, stavilo se bude papi na razpolaganje. Strošek obnove, preračunan je na 6 milijunah; namaknuti će se prinosi, lutrijom i t. d. Varaš Avignon ufa se, da će od restauracije ove znamenite gradjevine vu buduće imati ljepo hasen.

Nadvojvoda Franjo Fsrdinand.

Po věstih iz Beča zadaje beteg nadvojvode Franje Ferdinanda velike brige. Uvjeravaju, da je visoki bolestnik potpuno ubavješten o svom stanju, i da mirno i strpljivo čeka na daluji razvitek. Dvorski suvjetnik profesor dr. Schrötter pošel je na Lošinj k bolestniku, a berlinski „Localanzeiger“ javlja iz Genove, da i profesor Maragliano izumilac nove metode vračenje plučnog betega, polazi za sa svojimi asistenti na Lošinj, da pregleda nadvojvodu.

Posljednji vojno naredbeni list uglašuje, da je Nj. Veličanstvo sa zdravstvenih razlogah rěšilo generalmajora nadvojvodu Franju Ferdinanda od Austrije-Este zapovjedničtva 38. pješačke brigade.

Budimpešta.

Glasom izvještaja gradjevnog ureda sagradilo se je vu Budimpešti od ljeta 1892. do 1894. anda vu trih ljetih 54 četverokatne, 351 trokatne, 245 dvokatnih, 271 jednokatne, 850 prizemnih hišah i 139 villah ili skupa 1900 sgradah.

Vu Budimpešti, 10. oktobra.

Vu věrašnjoj sjednici pravosudnog odbora očitoval je minister pravosudja, da će novi baštinski postupnik stupiti vu život 1. januara 1896.

Na mesto biskupa Zelenke pozvan je saski biskup Müller vu magnataku hišu.

Starec 138 ljet star.

„Peterburskoj Listok“ (uzvine javljaju, da je 1. oktobra došel vu Obuhovski špital vu Petrogadu čověk imenom Kuzmin, koji je 138 ljet star. Njegova spoljašnost neodaje te dobe. On je još zevsema čvrst, duševao frišek, govori razgovetno i čuje dobro. Kuzmin se je rodil ljeta 1757., pak je sa svojimi roditelji bil podanik (kmet) grofa Šeremetjeva. Kad je bil 85 liet star, bil je zaradi pobune proti grofu poslan na 10 ljet vu Sibiriju. Tu je ostal 53 ljeta. Za vrěme kad je dokinuto nevoljničtvo, on je izpiral zlato na Tajgi. Ljeta 1894. zažělil je, da vidi staru domovinu. Dobivši od oblasti pašuša, išel je vu Moskvu, gde je dakak nije više nikoga od svoje rodbine našel. Stoga se je preselil vu Petrograd, gde su ga primili vu špital (nemočnica). Pamet Kuzminova još je tak friška, da se dobro zmišljava sjedinjenja Krima s Rusijom i vojne ljeta 1812. — I otec njegov doživel je visoku dobu od 1848 ljet.

Dvoboj.

Iz Budimpešte jarljaju: Husarski kapetan Damaskin poréčkal se je s honvédskim husarskim oberlajtnantom Beniczky-m zaradi toga, da li su se kod poslednjih manevrah bolje poněli honvédi ili zajednička, Svadja je dopeljala do dvoboja, kod koga je oberlajtnant Beniczky na desnoj ruki težko ranjen.

ZABAVA.

Pinklec.

Ovo, kaj vam budem ovde povedal, biš da se je u Zlataru, na zagorskoj železnici dogodilo. Tak mi je barem jedna gospa, skojom sam se u Zagreb vozil, pripovedala. I pošto je u toj dogodovštini nekaj malo za smejati se, a malo za plakati, ktomu jedno dobro srdce, ili bolje rekuć dva dobra srdca, zato ju hoću pripoviedati.

Najprije medjutim želi čitatelj znati, kaj je to „Pinklec“.

Pinklec je anda to, kaj naše i medjimurske žene kakti navezek na glavi nose, kad idu na prošćenje k-svetoj krvi u Ludbreg ili k majki božjoj bistričkoj.

A dva dobra srdca, o kojih sam malo prije rekel, bilo je jedno nieke siromaške žene, a drugo jednog bogatog i odličnog gospodina, koj je iz Zagreba u Krapinske-toplice putoval, za da si malo varaškog praha iz sebe stepa te se nauš je zdravog i friškog zagorskog zraka.

Kad je željeznički vlak u Zataru malo postal te si odihaval, izišel taj odlični gospodin sa bielom bradom i još bielijom rubačom i zlatnimi očali na nosu na hodnik vagona za da si malo utrnute kotrige zravna, koji su mu svi u melin zašli, od prenagle vožnje zagorskom željeznicom. I baš je dobro došel, za da bu predmet sliedeće pripovesti.

Komaj da je gospodin na hodnik van izišel te se je jedno malo okolo razgledal, eto dobeži jedna žena s pinklecom u ruki bez oduška i sva potna, kak da ju je „Bog znami“ naganjal i uloviti hotel.

I žena je sopila izraven proti gospodinu, porine mu svoj pinklec u ruke i u naglosti samo reče: „Naj budu tak dobri mi nek malo tóga pinkleca podrže.“ — I stim je opet odbežala proti željezničkoj stanici.

»Kaj hočeš — kaj bum stim?“ — zavikne gospodin za njum, ali nje je „već za stanicom nestalo.

Već se je gospodin na tim strašno začudil, da je proti svojoj volji trhonoša postal, ali je i skoro izvan sebe postal, kad je u pinklecu na jedan krat živo postalo, jedno od prilike tri tjedna staro detešce glavicu zviglo i takovom silom pričelo u sviet kričati, da je počrlenelo kak kuhani rak. Putniki su iz svih vagonskih oblokov glave van rivali i hoteli zeznati, kakov je to krič i tko tu veliku rječ vodi.

Za zabavu na putovanje iti te se na jedan krat vlastnikom ciecnog dieteta videti, to pak je ipak malo prekrupna šala, a i od nas svaki bi se kiselo držal, ako prem čoviek po naravi već diecu rado ima, kad već drugač nemre biti.

Zato je sad i gospodin pričel kričati kaj je igda mogel, da policija zlatarska nek vzeme noge na pleća a put pod noge te neka ovu bezobraznu dieteta ostaviteljicu ulovi, i da on to sirotče, koje bezsavjestna mati bez svakog čutenja samo ostavi nemre sad sobom u Toplice vzeti, zjednum riečjum, zlatarske žene su najgorje žene ovoga svieta, tak je kričal.

Ali kaj je gospodinu hasnilo sve njegovo psovanje?

Jedini zlatarski pandur nije bil zlati, jer je na jednu nogu šepesal, i kad je pričel bežati, zgledalo je ta bieżanje tak špajsno, da su se putniki preko sveg strahopočitanja, koje su oblasti dužni, strašno pričeli rozgotom smejati.

A željeznički činovniki? Oni su se takaj smejali na koliko njim je to njihova čast dopuščala i taki zatim je poslužnik tretji krat odzvonil. Oberkonduk ter je zafućnul na malu, a lokomotiv na veliku žveglu, a gospodin je sveudilj kričal, kak da bi ga na ražnju natikali te je pinkleca od sebe na stranj držal, kak je daleko samo mogel, a nije se ufal vkraj hititi kaj na ajega nije spadalo; a pinklec je takaj kričal . . . za svojom materom ili bolje za cicom.

I nut! Mati ipak nije bila ono, za kaj su ju držali. Bez duške je od nekud dobežala, u rukah je nosila još jednog pinkleca, te kad je začula i vidla kak se gospodin srdi, reče mu srdito:

„No, no, nek nekričiju tak, ja nosim još jednoga!“ Kak da gospodin već s jednim nebi bil dosta imal.

Željeznička nesreća vu Belgiji.

Željeznička katastrofa kod Ottigniesa vu Belgiji, koja se je sbila 6. oktobra na večer, vnogo je vekša, nego li se s prva mislilo i javljalo. Sada javljaju, da je izpod zdrobljenih vagonah izvlečeno 27 mrtvih i 115 ranjenih osobah, no da ih ondi još više leži. Od ranjenikah nahadja ih se 35 na vmiranju. Prezeš orsačkoga spravišča i bivši minister prezeš Beernaert ter njegova tovarušica 'lehko su ranjeni, dočim je sestra gospe Beernaertove usmrćena. Med mrtvimi nahadjaju se 3 svečeniki, 4 željeznički činovniki i dva doktori. Mašinisti je glava odkinuta. Večina mrtvih tělah strašno je zmercvarjena. Mladog nekog Amerikanca izvlekli se neozledjenog izmedju mrtvih, gde je 6 vur ležal. Pogled na mesto nesreća upravo je grozen. Povóda se, da je nesreću skrivila nedovoljna pezka osnovlja željezničkog, koje je djelomice zaradi nedeljnog počinka bilo na dopustu (na urlaubu). —

Človečka oprava.

Za hranom najbolje nuca ólovek opravu. Vu tem poslu veliku razlogu najdemo pri sakojačkih ljudih.

Opravu najprije zato nucamo, da si golo tělo pokrijemo. Stanovniki Karolin siska skoro goli hodiju. Ženske samo fortufa nosiju a muški pak pred sobom imaju falat oprave, drugač pak su čisto goli. Indianeri vu Peru robaču imaju do kolena, ženske pak kiklu od pojasa doli. Vu Chini bi se sramila žena takšno opravu nositi, koja k teli paše. Turske žene i obraza si obleču, tak da samo oči jim videti. Pod toplim pojasom ne samo zato nosiju opravu, da tělo pokrijeju, nego i proti hudomu vrěmenu. Pod mrzlim pojasnom pak zato delaju opravu, da se ne zmrzneju.

Novi-Hollandiji ljudi čisto goli hodiju, samo vzimi si oblečeju zdrevje kore napravljenu opravu. Vu Zelandiji takaj iz kore nosiju grobu opravu. Hottentotti si na pleča obesiju kožu, naprej takaj imaju iz kože nekši falaček oprave. Vu Severnoj-Ameriki nosiju iz kože napravlenu i perjom okinčenu opravu. Dobre bunde si napraviju, negdi i hlače nosiju. Nešteri špičastim a nešteri pak širokim gubcom opanjke imaju. Tak spozna jen drugoga. S bivolske kože takaj delaju tkaninu. Rezdrtoga gunja radi nosiju, tak kak naši cigani rezdrtu soldačku opravu.

Vu Zahadnoj-Afriki lehku kartonsku opravu nosiju, koju jim trgovci iz Europe doneseju. Somali nĕgri na telu si omotaju k kepenjku spodobnu opravu i spasa un si k tĕli spasaju; žene fortufa s kože imaju, gornje tělo s rubcom pokrijeju. Cipele ne nosiju. Maláji s gombi kapute i hlače imajul Tatari i kirgizi široke hlače i dugoga kaputa nosiju.

Eskimovci z jelenove kože si delaju kaputa, čukle, hlače i čižme, koje si slamom napšeju. V zimi duplešnu opravu imaju.

Vu Indiji k pojasu spašeno tkaninu imaju, k tomu dojde jen kepenjeg. Gospoda s rukavi kaputa i hlače nosiju. I žene nosiju hlače i prusleka. Cipele samo gospoda imaju.

Vu Chini poleg mogučnosti nosiju opravu ali svigdi jedne forme. Širokoga kaputa i široke hlače imaju splatna ili svila. Na glavi široki škrlak nosiju. Cipele vuske imaju, tak da i noge na nikaj spraviju. Težaki su bosi. Gospoda lĕpu opravu nosiju, ali roblje neimaju.

Vu Perziji več i rubače imaju prez golĕra, ober rubače do zemlje dugoga kaftana, štumfe i visoku kapu. Bogati i popi turbana na glavi. Vu zimi bunde nosiju. Žene obilne hlače imaju. Belo rublje samo oni imaju, koji su iz Europi došli.

Opravu i za gizdu nosiju. Pri malaji žutu i svilnu opravu samo knez nosi. Na izhodu jako radi nosiju cifraste farbe opravu. Vu Chini gospoda dragu i cifrastu ukinčenu opravu štimaju. Magjari radi imaja višnjeve farbe dolmana i črvene hlače. Zlatom na cifrane opravu samo za gizdu nosiju.

Nĕgri i mohamedani i takvu opravu zemeju, koja jim neudobna, nego lĕpo ju na cifraju. Francezi, anglianci, nemci takšno opravo nosiju, koja je jaka i k tomu udobna vu koji si lehko gibleju i koja jim lĕpo k tĕli stoji. Negri kupiju od putnikov i trgovcov opravu, samo da ju neznaju hasnuvati. Negri si tak oblečeju kaputa, da gumbi, koji bi naprĕ morali biti, odzaj stojiju. Lĕpo je gledati, da si nĕgar velikoga cilinder šĕrljaka dene na glavu, pak bos hodi na vulicaj.

Nešteri nĕgri si pofarbaju s modrom farbom lasi i v kitu si je spleteju. Indijaneri jako štimaju duge lasi, vitĕz si još svakojačke perje nameče posebi. Negri si odspodnju vustnicu prilukniju. Eskimovci si s elefantove čonte gombe namečeju vu vustnicu. Negri zlate ili kuferne karike nosiju na rukah, negda i na nogaj. Prinas se samo žene kitiju.

Nekoji ljudi si i tělo farbaju. Poleg Oromiko vode ljudi svakojačkom farbom se pofarbuju i za veliki špot si zemeju, ako šta bez farbe dojde k njim.

Najgorše je vu Australiji, tam si spikaju kožu i onda s farbom namažeju, tak da za celi njim. Onda njim svakojačke figure ostaneje na tělu. To za tatuala zoveju. I amerikanci se tatulaju samo da nĕ tak, kak australianci. To jako boli, zató samo jenput na jednoj mesti napraviju figuru. Več da je dĕte 12 lĕt staro, hapiju mu po kožu pikati i figure delati. Stari nej več figur imaju na tĕli. Slugi se nesmeju tatulati, samo gospoda i žena.

LOTERIJA Buda, 12-ga oktobra 1895.

45 53 3 59 70

Gabona árak — Ciena žitka.

1 m.-mázsa.	1 m.-cent.	frt	kr.
Buza	Pšenica	6	25 —
Zab	Zob	5.	25 -
Rozs	Hrž	6.	00 -
Kukoricza ó	Kuruza stara	6	00 —
„ uj	„ nova	5	00 —
Árpa	Ječmen	5	00 —
Fehér bab uj	Grah beli	8	25
Sárga „ „	„ žuti	6	10
Vegyes „ „	„ zmĕšan	5	75
Lenmag	Lan	9	— —
Bükköny	Grahorka	5	20

ODGOVORNI UREDNIK
MARGITAI JOZSEF
Glavni surednik
GLÁD FERENCZ

Sva sreća, da se je žena po štenga hu vagon sprtljala te sa svojim prvim posegnula u hipu, kad se je vlak genul; drugač bi gospodin pri pogledu na drugoga, sigurno nekaj zla bil včinil! —

I sad je gospodin mislil, da je za svoju »trhonošku službu ipak »Bog plati“ ili „Hvala lepa“ zaslužil, ali se je ljuto prevaril, jer je žena, dok je sim tam bižala, nekoje njegove rieči začula, koje joj baš nisu bile najpovoljnije, i jer je bila izmed onih blebetušah, kojim jezik ide kak škrebetalka nije si metnula rubac pred usta.

„Kaj“, zavikne začrlenjena kak njezin prvi, i pritisne svoje obodva pinklece ksebi, jednoga desnom a drugoga s lievom rukom, kak da bi joj ih tko hotel vkrasti, — »kaj si je gospodin mislil, da sam ja diece ostaviteljica i bezdušna mati? — No to je istina, da varoška gospoda uviek zlo misle a nikada ništ dobra! Ne, ne, gospodinu se ne treba bojati! Ja moju diecu odviše ljubim, nego da bi je komu dala, niti istomu gospodinu Bogu, ako se je sam nevzeme. Ja sam dakako siromaška žena, a moj muž je samo težak u Krapini te si malo zasluži, jer neima uviek dielo najmre pak u zimi, ali moju diecu. . . no, kaj takovog misliti, pak još ktomu cielomu svietu u uha vikati! — Gospodina to nije vgrizlo, da je mojoga Iveka jednu minutu držal, a Tončeka mu i onak nedam, pak makar bi me i za njega liepo prosil.“

„Bože moj, mi siromaki uviek zlo nadojdemo! U cieloj Krapini nismo si mogli za naše bogčece kume najti, pak sem sad s diecom k Majki božjoj bistričkoj išla, i kad sam vidla, da neima nikoga u cirkvi, sem metnula sirotčeke na veliki oltar, pak sem se liepo molila, nek bi se ona negde pobrinila za kume, za da te dva poganeka moremo krstiti dati. Pak kaj su sve moje molitve i prošnje hasnile? To, da mi je sad nitko niti jednu minutu neče podržati, to su hasnile!“

Kad je gospodin, pun ljubavi i pun zdvojnosti govor čul i materine suze videl, pričelo mu je po cielom tielu, onak čudno, kakti mravlje hoditi, te mu je došlo i u oči i na jedan krat je bil prisiljen zlatne očale iz nosa doli vzeti te brisati, a oči je moral takodjer brisati, ako je hotel kaj videti. I kad je očale na nos opet namiestil, a oči su opet čiste postale, onda je kroz njegovo lice prešel veseli smĕh, jer je nekaj nakanil, a smieh je samo bil predteča, kojega je srdce naprvo poslalo.

On potrepče vriednu ženu po ramenu i reče:

„Mama odprostite mi, kaj sem od osupnenja u naglosti izgovoril! Em i sami znate, da najpametuiji več krat nepremisli svaku rieč, anajbolji se po vanjskom izgledu more prevariti, najmre pak danomice više zla vidi nego dobra, kak je to več pri meni slučaj, koj u sudnici imam večinom sa zločinci posla Ali vĕrujte mi, čovieku vrlo godi ako misli, da je na zlo nadošel, a miesto toga nadje dobro! Onda rad posluša takovo prodečtvo, kakovo ste vi sad držali ili i sam prodekuje ako ima ktomu povoda i razloga, kak baš sad ja imam. Znajte, baš mi je sada Majka božja bistrička u uho prišaptnula, da zvami ipak nije posve zadovoljna. Vi ste puno ufanja k Majki božjoj išla, ali jer vas nije odmah podvorila te vam odmah onde pri oltaru čisto novoga i friškoga kuma nije postavila, pričela ste se mrgoditi i mrmljati. To od vas nije bilo liepo, tak mi je prišaptnula, j to ona od vas nije zasluzila, jer je ona s vami i vašom diecom dobro mislila, te vas je zato od oltara izraveu na zlatarski kolodvor poslala, gde ste vašega maloga Iveka odmah kumu u naručaj metnula, a Tončeka, bu takaj k tomu vzel. On je takov, koj ima i kojemu nestoji do toga, jeli bu konim zetcom, koje već ima, još ove dva vzel ili ne. Je, sve to mi je ov hip Majka božja u uho šaptala, i ja sam sad znatiželjan, kaj budete vi majkica na to rekla?“

Majkica je naravski sad duže vriemena odprtemi usti tu bez rieči sedela.

Na jedan krat dojde k sebi, metne odličnomu gospodinu sa bielom bradem i još bielešom rubačum i zlatnemi očali na nosu, Iveka na jedno, a Tončeka na drugo rame. Zatim sklopi pobožno ruke i zmrmlja nerazumljivo, ali sveteom u nebu posve razumljivo:

»Hvala Ti i dika budi Majki božjoj bistričkoj!“

Em. Kollay.

Nyilttér.

E rovat alatt közlöttekért sem alaki, sem artalmi tekintetben nem vállal felelösséget a Szerk.

Henneberg-selyem csakis akkor valódi, ha közvetlen gyáramból rendelik — fekete, fehér és szineseket 35 krtól 14 frt frt 65 krig méterként — sima, csikos, koczkázott, mintázottakat, damasztot sat. (mintegy 240 különböző minőség és 2000 mintázatban) sat. póstabér és vámmentesen a házhoz szállitva és mintákat póstafordulóval küld: Henneberg G. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Svájczba czimzett levelekre 10 kros és levelező lapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. 1

Házeladás.

Csáktornyán a Zrinyi tér 29-ik szám alatti egy üzlethelyiségből, két szoba, előszoba, konyha és éléskamrából álló

ház

jutányos áron eladatik. — Megkeresések (német nyelven) kéretnek.

JOHANN KRIESCH,
838 1—3 Arnsfeld, Stajerország.

1245—tk. 95

Árverési hirdetmény.

A perlaki kir. járásbiróság mint telekkönyvi hatóság részéről közhirré tétetik, hogy az alsó-muraközi Takarékpénztár Részvénytársaság végrehajtatónak. Csonkás Károly volt perlaki lakos elleni végrehajtási ügyében 450 frt tőke, ennek 1894. évi április 10-től járó 6 százalék kamatai 4 frt 65 kr. óvási ⅓% váltódij, 21 frt 84 kr. per. 13 frt 95 kr. végrehajtás kérelmi 6 frt 45 kr. végrehajtás foganatositásán, 33 frt 97 kr. eddigi 9 frt 65 kr. végrehajtás kérelmi, 8 frt 75 krban jelenleg megállapitott költség behajtása czéljából a n.-kanizsai kir. törvényszék (a perlaki kir. járásbiróság) területén levő a perlaki 1352 sz. tjkvben Al 2452/a hrsz. a. Csonkás Károly és neje Glavina Orsolya tulajdonául felvett ingatlan az 1881. évi LX. tcz. § a alapján egészben 88 frt; a perlaki 1349 sz tjkvben Al 3147/a hrsz. a. Csonkás Károly tulajdonául felvett ingatlan 230 frt; a perlaki 1828 sz. tjkvben A† 1412 hrsz. a. Csonkás Károly és neje Glavina Orsolya tulajdonául felvett ingatlan az 1881. évi LX. tcz. 156 § a alapján egészben 110 frt; a perlaki 3001 sz. tjkvben A† 3712[1] hrsz. a. ugyanazok tulajdonául felvett ingatlan, ugyanazon tcz. alapján egészben 38 frt kikiáltási árban

1895. évi november 8. napján délelőtt 10 órakor ezen kir. jbiróság mint tkvi hatóság telekkönyvi helyiségében Cseszpák József felperesi ügyvéd vagy helyettese közbenjöttével megtartandó nyilvános árverésen elfognak adatni.

Kikiáltási ár a fent kitett becsár.

Árverezni kivánók tartoznak a becsár 10 %-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni. Vevő köteles a vételárt három egyenlő részletben mégpedig az elsőt az árverés jogerőre emelkedésétől számitandó 15 nap alatt, a másodikat ugyanattól 30 nap alatt, a harmadikat ugyanattól 45 nap alatt, minden egyes részlet után az árverés napjától számitandó 6 % kamatokkal együtt az árverési feltételekben meghatározott helyen és módozatok szerint lefizetni. Ezen hirdetmény kibocsájtásával egyidejüleg a megállapitott árverési feltételek, a perlaki kir. járásbiróság tkvi. osztályánál és Perlak község előljáróságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. 832 1—1

A kir. jbiróság, tkvi hivatala.
Perlakon, 1895. augusztus hó 26 án.

A kőbányai
KIRÁLYSÖRFŐZŐ
részvénytársaság

tisztelettel értesiti a n. é. közönséget, hogy sör gyártmányainak elárusitását megkezdte és azokat:

Ászok, Király, Márcziusi, Korona és Bajorsör

elnevezéssel hordókban és palaczkokban hozza forgalomba.

826 Kivánatra árjegyzék ingyen és bérmentve. 2—6

ÉRTESITÉS.

Tisztelettel tudatom a n. érd. közönséggel, hogy f. október hó 13-tól kezdve saját termésü stanetineczhegyi és kerpéczi kitünő

ó-boraimat

palaczkokban literenként 42 krajczárért árusitom.

Csáktornya, 1895. okt. 10.

Tisztelettel
836 Neumann Mór.

OBZNANA.

S poštuvanjem dajem na znanje, da budem od 13-ga oktobra počemši svoja stanetinska i kerpécska izvorstna

stara vina

vu flašah, po litru za 42 krajcarov tržil.

Vu Čakovcu, 1895. okt. 10.

S poštuvanjem
2—3 Neumann Mór.

Mosinger R. utóda Varazsdon,
Vasut-utcza.

Ajánlja fényképészeti műtermét mü fényképek fölvételére minden alakban.

Csoportképek, épületek, állatképek és tájképfölvételek

gyönyörü kivitelben.

Gyermekeket pillanatfölvételben

aquarell és platinotypia müdolgozatokban.

Müvészies kivitel; pontos szállitás biztosittatik, — jutányos árak mellett.

829 3—3

A legjobb
gyökér-szappan

a
SCHICHT-féle
szappan
kulcs védjegygyel.

Uj találmány,
patentirozott.

Tulajdonsága:
Igen jól kiszáritva, kitünően tisztit, a használatban legtakarékosabb.

Jótállás: tiszta s ártalmatlan a fehérnemü és a kezeknek.

Elárusitás:
Gráner Testvér uraknál
CSÁKTORNYÁN.
812 4—16

Értesitès.

Ezennel van szerencsém a t. cz. közönség szives tudomására hozni, hogy Mura-Szerdahelyen eddig általam és nevem alatt vezetett vegyeskereskedésből visszaléptem és ezentul ezen üzlet részéről sem rendelèst, ugyszintèn semminemü fizetést nem teljesitek.

M.-Szerdahely, 1895. okt. 16.

837 1–1 **Würth Gyula.**

Magyar, német, franczia és angol képekkel ékitett
MUNKÁK.
Kő-, aczél- s réznyomatu **diszművek.**
Magyar, német, franczia és angol
REMEKIRÓK MŰVEI.
*

Az irodalom bármely ágában s bármely nyelven megjelent kötött és kötetlen könyveknek legdúsabban fölszerelt raktára.

Bármely szerző által irott, bárhol megjelent és hirdetett könyveknek leggyorsabb és árfölemelés nélküli megszerzéséről gondoskodunk.

Az irodalmi termékeket illetőleg a legszivesebb készséggel nyujtatik fölvilágitás.

Utazási kézikönyvek, atlaszok,
földabroszok, tervrajzok, **föld és éggömbök.**

Ima- és ájtatossági **könyvek**
egyszerüen és legékesebben kötve a leggazdagabb választékban.
Mintakönyvek s rajzok
NŐIMUNKÁKHOZ
*

A „MURAKÖZ" társadalmi hetilap kiadóhivatala.

FISCHEL FÜLÖP (STRAUSZ SÁNDOR)

KÖNYV-, MŰ-, ZENEMŰKERESKEDÉSE

KÖNYVKIADÓHIVATALA, PAPIR-, IRÓ és RAJZESZKÖZÖK RAKTÁRA, KÖNYVNYOMDÁJA és KÖNYVKÖTÉSZETE

Csáktornyán.

Alapittatott 1850. évben.

Szótárak.
IFJUSÁGI IRATOK. KÉPESKÖNYVEK
minden kor és nem számára, minden nyelven, a legdúsabb választékban.
ISKOLAI és OKTATÁSI
könyvek
minden nyelven.
Népies naptárak,
ALMANACHOK,
zsebkönyvek.
*

Az összes irodalom termékei a könyvkereskedés raktárában megtekintés végett készen állanak s kivánatra, gondosabb megvizsgálás végett legnagyobb készséggel küldetnek mind helybe, mind vidékre.

Vidékről érkező megbizások kellő készséggel és gyorsasággal teljesittetnek.

Irodalmi közlönyök és jelentések ingyen szolgáltatnak ki a könyvkereskedés által.

SZAKÁCSKÖNYVEK.

Előfizetés elfogadtatik: minden **bel- és külföldi** folyóiratok, napi és
DIVATLAPOKRA
a szállitás mind helyben, mind vidékre a leggyorsabban eszközöltetik.
*

Megyénk tanintézeteiben használandó tankönyvek folyton raktáron vannak.

Nyomatott Fischel Fülöp (Strausz Sándor) gyorssajtóján Csáktornyán.